

ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΜΑΛΕΑΣ

Εκεί που το Ευρωπαϊκό Τοπίο
συναντά τον Μύθο

www.CAPEMALEA.eu

Η Διακήρυξη του Καβομαλιά

Για την προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, του Φυσικού Περιβάλλοντος και του Τοπίου της Χερσονήσου Μαλέα.

Καβομαλιάς:
Από το Ομηρικό
στο Σύγχρονο Τοπίο.

Υπό την Αιγίδα

Περιφέρειας Πελοποννήσου

Διεθνές Συμπόσιο
Πολιτιστικής & Περιβαλλοντικής κληρονομιάς
και Τοπίου

Σάββατο 30 Απριλίου - 1 Μαΐου 2011
Συνεδριακό Κέντρο "Πέτρα", Μονεμβασία Λακωνίας

Η ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ ΚΑΒΟΜΑΛΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ, ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΟΠΙΟΥ ΤΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΜΑΛΕΑ

Οι σύνεδροι που έλαβαν μέρος στο Διεθνές Συμπόσιο Πολιτιστικής και Περιβαλλοντικής Κληρονομιάς και Τοπίου με τίτλο «Ο Καβομαλιάς από το Ομηρικό στο σύγχρονο Τοπίο», που πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα της Περιφέρειας Πελοποννήσου με διοργανωτές τον Σύνδεσμο Βελανιδιωτών «Η Μυρτιδιώτισσα», το Κέντρο Σπαρτιατικών και Πελοποννησιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Nottingham και τον Δήμο Μονεμβασίας, σε συνεργασία με το Μεσογειακό Ινστιτούτο για την φύση και τον άνθρωπο και το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη το Σάββατο 30 Απριλίου 2011 στο Συνεδριακό Κέντρο «Πέτρα» στη Μονεμβασία, διατυπώνουν τις ακόλουθες θέσεις όσον αφορά στην διαφύλαξη και ανάδειξη της σημαντικότητας κληρονομιάς της χερσονήσου Μαλέα:

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

1. Τα τοπία είναι περιοχές όπως αυτές γίνονται αντιληπτές από τον άνθρωπο με ποικίλες αξίες και σημαντικότες λειτουργίες, τόσο περιβαλλοντικές όσο και πολιτισμικές.
2. Τα τοπία διαμορφώνονται μέσα στο χώρο και το χρόνο από τη συνεχή αλληλεπίδραση της φύσης και του πολιτισμού, αλλά και από τις εκάστοτε αισθητικές και αντιληπτικές τάσεις που μπορεί να κυριαρχούν.
3. Τα τοπία αποτελούν μέρος του φυσικού και πολιτισμικού μας πλούτου, και ιδανικό πόρο για όλες τις μορφές ζωής, ενώ παράλληλα συνεισφέρουν στην ποιότητα ζωής των ανθρώπων.
4. Τα τοπία, πάνω από όλα, κουβαλούν στο χρόνο τα σημάδια της ανθρώπινης ιστορίας και της ανθρώπινης δράσης και ως τέτοια μπορούν να αποτελέσουν μια σημαντική δεξαμενή αρχαιολογικών, ιστορικών και πολιτιστικών τεκμηρίων.
5. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Τοπίο (N.3827/2010) παρέχει το πλαίσιο για την επιμελητεία όλων των τοπίων, τόσο των ιδιαίτερων όσο και των καθημερινών, ενώ προσδίδει ιδιαίτερη βαρύτητα στις συμμετοχικές διαδικασίες, ισορροπώντας ανάμεσα στις απόψεις των τοπικών πληθυσμών, των επισκεπτών μιας περιοχής αλλά και των Αρχών. Στην περίπτωση του Καβομαλιά και εν γένει της χερσονήσου του Μαλέα, η Σύμβαση αυτή, εξασφαλίζει το νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία, τη διαχείριση και τον σχεδια-

σμό του χώρου με την υιοθέτηση συγκεκριμένων μέτρων, όπως η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας σχετικά με την αξία του τοπίου και τις μεταβολές που επέρχονται σε αυτό από τη δράση του ανθρώπινου παράγοντα, η εκπαίδευση ειδικών στην εκτίμηση και στην αναγνώριση των πόρων και των λειτουργιών του τοπίου, τα εκπαιδευτικά προγράμματα που αποσκοπούν στην προστασία, τη διαχείριση και τον σχεδιασμό του τοπίου, ο καθορισμός στόχων ποιότητας έπειτα από δημόσια διαβούλευση, και τέλος η εφαρμογή πολιτικής τοπίου, όπου κάθε μέρος αναλαμβάνει να εισαγάγει τα μέσα που προωθούν την αειφόρο ανάπτυξη.

6. Ο Καβομαλιάς και εν γένει η χερσόνησος Μαλέα παρουσιάζει μεγάλη ποικιλότητα τοπίων, πολλά εκ των οποίων είναι αντιπροσωπευτικά για τον ελληνικό χώρο και την ιστορική του ταυτότητα. Αυτά είναι αποτέλεσμα μιας σειράς παραγόντων όπως της ιδιαίτερης γεωγραφικής του θέσης (κόμβος τριών θαλασσών και πέρασμα στο Αιγαίο), της γεωμορφολογίας του τόπου (π.χ. εκατοντάδες μικρά και μεγάλα σπήλαια, δολίνες και καρστικές διαμορφώσεις), του μικροκλίματός του (δυνατοί άνεμοι με απότομες εναλλαγές, δυνατά θαλάσσια ρεύματα), της σημαντικής του πανίδας (π.χ. τσακάλι, φώκια *m. monachus*) και ενδημικής χλωρίδας του (π.χ. τουλίπα γουλιμή, θαλασσόκεδρος, *linaria hellenica*), της ιστορίας και του πολιτισμού του (με ρίζες στα απώτερα προϊστορικά χρόνια) και των ανθρώπων του σήμερα που ζουν και νοιάζονται για τον τόπο ετούτο. **Σημαντικό στοιχείο της ιστορικής ταυτότητας ιδιαίτερα του θρυλικού Καβομαλιά αποτελούν οι περιγραφές του αγρίου και απαράμιλλου φυσικού περιβάλλοντος, ξηράς και θάλασσας, από τον Όμηρο και μεταγενέστερους αρχαίους συγγραφείς και νεώτερους Έλληνες και ξένους, αλλά και η βίωση ανά τους αιώνες του δύσκολου περίπλου του από τους θαλασσοπόρους και ιδιαίτερα από τους θαλασσιούς της κοντινής του περιοχής των Βοιών και της Λακωνίας.**

7. Τα τοπία αυτά, το φυσικό περιβάλλον και το πολιτιστικό απόθεμα του Καβομαλιά και εν γένει της Χερσονήσου Μαλέα, απειλούνται από τη σύγχρονη επεμβατική manía του ανθρώπου, την κερδοσκοπία και την απερισκεψία του. Κινδυνεύουν από την αλόγιστη δράση του ανθρώπινου παράγοντα και την έλλειψη συγκροτημένης πολιτικής για βιώσιμη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη, στηριζόμενη σε χωροταξικό σχεδιασμό και ήπια αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του χώρου, με βασικές αρχές τον σεβασμό και την προστασία του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος.

8. Τα παραπάνω, σε συνδυασμό με την ανεπαρκή ενημέρωση των πολιτών αλλά και τη δυσκολία—να ακουστεί η φωνή αυτών που παλεύουν μακριά από την κεντρική διοίκηση για να εξασφαλίσουν ένα αειφόρο μέλλον για τους ίδιους και τις επόμενες γενεές, δυσχεραίνουν τις όποιες προσπάθειες προς αυτή την κατεύθυνση.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

1. **Καλείται η Περιφέρεια Πελοποννήσου** μαζί με οποιαδήποτε άλλη αρμόδια Δημόσια Αρχή να προχωρήσει άμεσα σε επανεξέταση του προηγούμενου Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και να λάβει υπόψη της τα σημαντικά στοιχεία και πορίσματα που αναλύθηκαν εκτενώς στο παρόν Συμπόσιο. Επίσης, καλείται **να κηρύξει τον Καβομαλιά και την ευρύτερη περιοχή του σε Τοπίο Εθνικής/Διεθνούς Αξίας** στο ΠΠΧΣΑΑ για την Πελοπόννησο καθώς συγκεντρώνει υψηλής αισθητικής και οικολογικής αξίας φυσικό περιβάλλον και σπουδαίο πολιτιστικό απόθεμα και να υποβάλει και υποστηρίξει αίτηση (με βάση τα γνωστά σχετικά κριτήρια της UNESCO) για τον χαρακτηρισμό της περιοχής του **Καβομαλιά ως μνημείου Παγκόσμιας Φυσικής και Πολιτιστικής Κληρονομιάς.**

2. Καλείται το **Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής** να υιοθετήσει **τον Καβομαλιά ως Τοπίο Εθνικής/Διεθνούς Αξίας** αποχαρακτηρίζοντας την περιοχή από *περιοχή αιολικής προτεραιότητας*, καθώς έτσι απειλείται όχι μόνο ο χαρακτήρας του τόπου, η αισθητική αξία και η ιδιαιτερότητά του, αλλά και η μοναδική γεωμορφολογία του και η πλούσια ορνιθοπανίδα του.

3. Καλείται ο Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης να συντάξει φάκελο (Ειδική Έκθεση) για την περιοχή για να χαρακτηριστεί προστατευόμενο τοπίο ή φυσικός σχηματισμός όσον αφορά τη βιοποικιλότητά του σύμφωνα με τα οριζόμενα από το Νόμο 3937, ΦΕΚ Α' 60/31-3 -2011. Στο πλαίσιο αυτό, είναι αναγκαίο να προωθηθεί η προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος της χερσονήσου του Μαλέα μέσα από το Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000, στο οποίο περιλαμβάνεται μεγάλο τμήμα της ως σημαντικός φυσικός τύπος οικοτόπου σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Επιπλέον, η περιοχή συμπεριλαμβάνεται στη «Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)» για την ορνιθοπανίδα. **Για τον σκοπό αυτό κρίνεται απαραίτητη η σύνταξη Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης και η Δημιουργία Φορέα Διαχείρισης.**

4. Καλείται το Υπουργείο Θαλασσίων Υποθέσεων, Νήσων και Αλιείας να μεριμνήσει ώστε να επανεξετασθεί το θέμα του αγκυροβολίου στον Όρμο Βατικών με τα συναρμόδια Υπουργεία και φορείς, καθώς η υφιστάμενη κατάσταση (αγκυροβόλιο εντός απαγορευμένης περιοχής αλιείας όπως ορίζεται με το Προεδρικό Διάταγμα υπ' αρ. 16/2009 ΦΕΚ 32 τ.Α'/24-2-2009 που αξιοποιεί και προστατεύει κοραλλιογενείς σχηματισμούς, περιοχές προστασίας γόνου ιχθύων κτλ) ήδη θέτει σε σοβαρότατο κίνδυνο

α. τον υποθαλάσσιο αρχαιολογικό θησαυρό της περιοχής, συγκεκριμένα την παγκοσμίως γνωστή βυθισμένη προϊστορική πολιτεία στο Παυλοπέτρι

β. τον υγροβιότοπο της Λίμνης Στρογγύλης ο οποίος έχει ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ειδικών Ζωνών Διατήρησης NATURA 2000 με κωδικό GR24540002

γ. τα ζωτικής σημασίας λιβάδια ποσειδωνίας (*posidonia oceanica*) και τους εξαιρετικού ενδιαφέροντος κήπους κορραλιών στον όρμο

5. Παροτρύνονται όλοι οι αρμόδιοι δημόσιοι, ιδιωτικοί και κοινωνικοί φορείς να ενεργοποιηθούν, υλοποιώντας δράσεις που οδηγούν στην ανάδειξη, διαφύλαξη και διαχείριση των τοπίων του Καβομαλιά, επιτυγχάνοντας έτσι και την προστασία της μοναδικής φυσικής πολιτισμικής του κληρονομιάς. Οι ιδιωτικοί και κοινωνικοί φορείς συμπεριλαμβανομένων και των μη κυβερνητικών οργανώσεων και συλλόγων κοινωφελούς χαρακτήρα, ενθαρρύνονται να παράσχουν οποιαδήποτε βοήθεια στις Δημόσιες Αρχές για την **κήρυξη του Καβομαλιά ως Τοπίου Εθνικής/Διεθνούς Αξίας ή/και ως προστατευόμενου τοπίου**. Παράλληλα με τα ανωτέρω

α. Να ενταχθεί η μεσαιωνική καστροπολιτεία της Μονεμβασίας στον Κατάλογο Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO προκειμένου να προωθηθεί η προστασία, η ανάδειξη και η αξιοποίηση του μεσαιωνικού οικισμού στο σύνολό του, με αναστηλωτικές εργασίες και έργα υποδομής, αναγκαία για την εύρυθμη λειτουργία του αρχαιολογικού χώρου.

β. Να Χαρακτηρισθούν–θεσμοθετηθούν οι παραδοσιακοί οικισμοί της χερσονήσου του Μαλέα και να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες θεσμοθέτησης των παραδοσιακών οικισμών της περιοχής του Ζάρακος.

6. Τέλος, προσκαλούνται όλοι ανεξαιρέτως να συμμετέχουν ενεργά σε οποιοσδήποτε ενέργειες συμβάλλουν προς την ανάδειξη και διαφύλαξη του φυσικού και πολιτισμικού τοπίου της Χερσονήσου Μαλέα τόσο για το παρόν όσο και για τις μελλοντικές γενεές.

Μονεμβασία 30 Απριλίου 2011

CAPE MALEA

Where the european landscape
meets the myth

www.CAPEMALEA.eu

Διοργανωτές/
Organizers

Σύνδεσμος Βελανιδιωτών
«Η Μυρτιδιώτισσα»
<http://www.myrtidiotissa.gr>
Since 1971

The University of Nottingham
Centre for Spartan and
Peloponnesian Studies

*Δήμος
Μορεμβασίας*

Το Συμπόσιο διοργανώθηκε από τον Σύλλογο Βελανιδιωτών «Η Μυρτιδιώτισσα», το Κέντρο Σπαρτιατικών & Πελοποννησιακών Σπουδών (CSPS) του Πανεπιστημίου του Nottingham και το Δήμο Μορεμβασίας, σε συνεργασία με το Ίδρυμα Αικ. Λασκαρίδη και το Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον Άνθρωπο (Med-INA), υπό την αιγίδα της Περιφέρειας Πελοποννήσου, επί τη ευκαιρία της Κύρωσης της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για το Τοπίο στην Ελλάδα.

Το Συμπόσιο είναι αφιερωμένο στη μνήμη του καπετάν-Βασίλη Κωνσταντακόπουλου (Costamare).